

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum Unicum in sexto. Pastoralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

CAPITVLVM VI.

Consultationibus.

PARAPHRASIS.

Si Archidiaconus morbo paralytico laborans officium linguæ amiserit, Coadjutor ei adjungendus est.

Cum hoc capitulo consentit c. 3. & juxta ejus explicationem intelligi debet, & magis explicabitur in c. unico seq.

CAPITULUM UNICUM
in sexto.

Pastoralis.

PARAPHRASIS.

Bonifacius VIII. in primis declarat, & statuit, Episcopis, & superioribus Prælati, videlicet Archiepiscopis, & Patriarchis dare Coadjutorem, inter causas majores numerari, quæ ad Sedem Apostolicam, nulla obstante consuetudine, referri debeant. Verùm ne ea ex re Ecclesiæ, præsertim quæ ab urbe remotæ sunt, detrimentum patiantur, generalem sanctionem adjicit Pontifex, si Episcopus senio, vel corporali inualetudine gravatus, vel ex alia causa in perpetuum impeditus, pastorale officium non valeat exercere, quod cum consilio, & consensu capituli sui, vel majoris partis, unum, vel duos Coadjutores, Apostolicâ auctoritate, associare sibi possit, ad officij sui executionem. Sin autem amens factus sit, ut voluntatem suam declarare non possit, tunc capitulum ejus, vel duæ partes capituli, eâdem Apostolicâ auctoritate, unum, vel duos Coadjutores assignent. Sin autem Episcopus senio vel morbo incurabili affectus, vel perpetuo impedimento detentus, sed non amens, nolit Coadjutorem sibi assumere, licet à capitulo de hac re monitus, quia videlicet dicit, se Coadjutoris adminiculo non indigere, tunc capitulum Ecclesiæ conditionem, ac statum, factique circumstan-

tias omnes, quàm citò fieri potest, ad Sedem Apostolicam fideliter, & expresse pericribat, recepturi humiliter, & efficaciter impleruri, quod ab eadem Sede ordinatum fuerit.

SUMMARIUM.

1. *Non semper novam legem indanti verbum Statuimus.*
2. *Sedi Apostolicæ reservatum est, dare Episcopo Coadjutorem, si is sponte assumere nolit, & tamen indigeat; inferioribus vero dare Coadjutorem preest Episcopus.*
3. *Archiepiscopo tamen non conceditur, Episcopo, aut alij Prælato Ecclesiastico extra suam Dioccesin, dare Coadjutorem.*
4. *Sed in casu, quo Episcopus, ob amentiam v. g. impeditus, Coadjutorem petere non potest, poterit capitulum de uno, aut pluribus etiam Coadjutoribus providere.*

Notandum primum. Verbum *Statuimus*, non semper inducit novam legem, cum hic adjungatur verbo *declaramus*, id est, quod ante statutum fuit, declaramus, & limitamus. Ita *Francus lit. not. 1.*

Notandum secundum. Inter ea, quæ Sedi Apostolicæ in signum specialis prærogativæ reservata sunt, est, dare Episcopo Coadjutorem, si is sponte assumere nolit; nam hoc est auferre, aut constringere exercitium Episcopalis jurisdictionis, itaque ad eum pertinet dare Prælato Coadjutorem, ad quem pertinet destituere, seu private, prout ex communi hic tradit *Anchoran. not. 4. Ioann. And. in c. ult. n. 2. eodem tit.* quare alijs inferioribus Prælatis, si officio præesse non possint, Episcopus Coadjutorem dabit. *argum. c. 3. hoc tit. & monet hic Francus not. 2.*

Quærent aliqui, quare Archiepiscopus, cum sit superior Episcopi, non possit cogere ad acceptandum Coadjutorem? Resp. ex doctrina

doctrina Ioan. And. hic in addition. Gl. V. in eodem modo. Quia datio Coadjutoris est actus jurisdictionis in ordine ad Diocesim, atque Archiepiscopus, seu Metropolitanus nullam jurisdictionem erga Diocesanos Episcoporum exercere potest, nisi ipsi in iure specialiter, & expressè concessum sit, s. *Præfatoris 11. de officio ordinarij*, ubi id docet & in disp. de jurisdictione ordinaria q. 80.

Notandum tertium. Ad Capitulum pertinet, si Prælatus, Episcopus, vel aliter exemptus, ob amentiam, aliudve impedimentum præesse non possit, Coadjutorem, seu Curatorem ei petere *argum. L. 3. C. de curatoribus furiosis*, & l. 1. in fine eodem, ubi dicitur, quòd filius patri furioso curatorem bonorum petere possit, imò ipsemet, si idoneus sit, ad curandas res patris constitui, L. 2. ff. eodem. Capitulum autem erga Episcopum habet se ut filius erga patrem, cum sit subiectum Episcopo, ac veluti membra sub capite, quam ob rem Capitulum, licet Prælato consentienti Coadjutorem dare possit, vel perenti ipsi, aut designanti consensum dare, non tamen invitum cogere potest, ut Coadjutorem acciperet, quia inferior non exercet jurisdictionem erga superiorem. c. cum inferior 16. de majoritate, & obedientia.

Si autem Episcopus demens sit, ita ut consensum dare non possit, tunc Capitulum ipsum Coadjutorem unum, aut duos providebit, idque auctoritate Sedis Apostolicæ, ut hic dicitur, & si insania diuturna fore videatur, Apostolicæ Sedi significandum, ut provideatur. c. 3. de supplenda negligentia Prælatorum.

Id moneo, tamen hæc potissimum dicantur de Capitulo Cathedrali erga Episcopum, tamen quodammodo etiam locum habere in Prælatis, imò etiam in Parochis, propterea, quòd nec Parochi, multò minùs Prælati propter senium, aut infirmitatem incurabilem, cogi facillè debeant ad renunciandum, sed Coadjutor ipsis assignandus. *argum. c. ultimi extra eodem*. Excipien-

das tamen videtur casus lepræ, si talis sit, ut leprosus in societate hominum manere non possit. *argum. s. una. q. hoc tit.* Quam sententiam sequitur *Ioannes Honorius in summa super hoc tit. n. 1.* & videri potest *summa magna in s. 1. causa, 7. q. 1.*

§.

Præsenti.

PARAPHRASIS

Coadjutor Prælato datus ex proventibus Prælaturæ portionem moderatam accipere debet, & ab alienatione qualibet bonorum Prælati, ipsiusque Ecclesiæ, omnimodè abstinere, obligatus insuper ad plenam administrationis rationem reddendam tum ipsi Prælato, si sanæ mentis sit, tum Capitulo ejus, & Prælati Successoribus, si antea rationem non reddiderit.

SUMMARIUM.

1. Coadjutor Prælato datus alienare (immobilia aut mobilia pretiosa) non potest.
2. In casu tamen dementis omnimodè Episcopi, potest datus Coadjutor beneficia conferre, si ad Episcopum eorum collatio pertineat.
3. Ipse verò Episcopus conferet eam, si possit ipse consensum præstare, cum consilio tamen Coadjutoris dati, si ad spiritualia hic datus sit.
4. Debet tamen etiam sua administrationis rationem reddere Coadjutor datus, si ea ab ipso exigatur.
5. Expirat autem officium dati Coadjutoris, morte, aut depositione Episcopi.
6. Nisi sit datus Coadjutor cum succedendi facultate à summo Pontifice, cuius solius est, hanc gratiam concedere.

Notandum primò. Coadjutori Prælati alienatio rerum interdicta est. Excipiuntur tamen ea mobilia, quæ servando

Z

ser-

servari non possunt. Sicuti *Gl. hic monet V. abstinentes. Joann. And. Francus & alij hic. argum. L. Lex qua 22. C. de administratione tutorum*, ubi idem de tutore dicitur.

2 Sed quaeritur. Num Coadjutor beneficia conferre possit? Resp. & dico primò. Si Episcopus, cui datus est Coadjutor, demens sit, vel ita affectus, ut ipsemet conferre, seu auctoritatem prestare non possit, ad Coadjutorem id pertinet. Ita *Francus hic n. 3. Joann. And. in c. ult. extra eodem rit. n. 9. argum. c. ult. de supplenda negligentia Prælatorum*. Non obstat enim, quòd hic prohibeatur omnis alienatio, collatio autem beneficij, præsertim libera, donatio quædam censetur. *c. ult. de officio Vicarij in 6.* nam alienationis nomine, Administratori prohibita, intelligi debet voluntaria, non autem necessaria. *argum. L. alienatione 13. ff. familia heredis unde. atqui beneficij collatio est alienatio, seu donatio quædam necessaria, ne beneficia diu vacare debeant. c. 1. in fine. ne sede vacante in 6.*

3 Dico 2. Si Episcopus ita comparatus sit, ut consensus, & auctoritatem ipsemet prestare possit, tunc ad eum pertinet beneficia conferre, cum consilio, & consensu Coadjutoris, si is ipsi ad spiritualia datus sit, & non tantum ad temporalia. Ita *Joannes Monachus, & Anchoranus hic. Joan. And. inc. ult. circa concl. penult. de accusationibus*. Nam ipsemet Episcopus officium, ac titulum Episcopatus gerit; quamvis, quæ agenda sunt, expedire eum oporteat cum consilio Coadjutoris; non tamen arbitror, pertinere id ad substantiam actus, ut Coadjutor adhibeatur, quandoquidem officium & titulus in Episcopo residet, sicuti dixi.

4 Notandum secundò. Coadjutor administrationis suæ rationem reddere cogitur, si ab eo petatur. Et addit *Francus hic n. 2.* etiam iteratò peti posse, ut revideantur, dummodo super rationibus factis transcriptum non fuerit, *juxta L. unicam C. de*

errore calculi. Et in hoc differt Coadjutor à tutore, & curatore, qui rationes reddere non tenetur, nisi officio finito *L. si tutor 11. ff. de tutelis*, cujus discrimini rationem affert *Anchoran. hic not. 4. S. cum furis ff. de tutoribus*, quia Coadjutoris officium indeterminati temporis est, cum nesciatur, quando moriturus sit Prælatus; tutorem autem, & curatoris officium determinati.

Quaeritur. Utrum officium Coadjutoris morte, aut depositione Episcopi statim expirat? Responso est affirmativa ex communi, apud *Joann. And. in c. ult. n. 10. extra eodem. Anchoranum hic not. 12. Bart. in 2. quaestum ff. de tutelis*, nam si superveniat Administrator legitimus, cessat officium dativi, *cit. L. si tutor §. 1. sed Capitulum, vacante sede, est Administrator legitimus, videl. à Canone datus. c. his que n. c. cum olim 14. de majoritate, & obedientia*. Deinde efficaciter probatur ex eo, quia titulus Episcopatus, & jurisdictionis Episcopalis residebat in Episcopo, Coadjutoris autem officium est coadjuvans, adeoque accessorium, & quodammodo dependens à principali, igitur eo ruente, ruit etiam accessorium. Id verò limitari debet, nisi sit Coadjutor datus cum succedendi facultate, cujusmodi datio Coadjutoris à solo Romano Pontifice fieri potest, *juxta c. 1. de concessione præbende. c. 2. & 3. eodem in 6.* at verò per plenitudinem potestatis Pontificiæ quandoque institui aliquis solet sub titulo, seu nomine Coadjutoris, continentis merum pactum, & promissionem succedendi, cum tamen Episcopus Coadjutore non indigeat, neque eo utatur, quam ob rem tales Coadjutoris, valde exorbitantes, odiosæ ac strictæ interpretationis esse censentur. Prout docet *Honorius hic in fine, & videri potest Garza de beneficijs.*

